

जात्या भवति पुङ्गवः 18. सद्यः पतति जातितः 97. जात्युत्कर्ष JĀGŪ. 1, 96. सजाति 90. अन्त्यजात्युद्भव PAŪKĀT. I, 382. जातीसकृत्वाणि पुरुषाणाम् MBH. 14, 2549. — 4) Familie, Stamm TRIK. 3, 3, 157. H. an. (lies गोत्र st. गात्र). MED. यस्याश्च जाते राजा भवति KĀTJ. ÇR. 15, 4, 14. Suçr. 1, 106, 18. देश, जाति, कुल M. 1, 118. 8, 46. जातिज्ञानपदान्धर्मान् 8, 41. ग्रामजातिसमूहेषु 221. नामजातिग्रहं वेषामभिद्रोहणं कुर्वतः 271. 273. कुलानि जातीः श्रेयांश्च गणाञ्जनपदानि JĀGŪ. 1, 360. वर्षाजात्युत्तराधरेः 2, 206. St. जातिद्रव्यविनाकृत N. (Bopp) 13, 25 ist mit MBH. 3, 2556 जाति° zu lesen. — 5) Gattung (im Gegens. zur Art), Art (im Gegens. zum Individuum) AK. 1, 1, 4, 9. 3, 4, 14, 70. H. 1515. H. an. MED. समानप्रसवात्मिका जातिः NĀJĀ-S. 2, 134. आकृतिप्रकृषा जातिर्लिङ्गानां च न सर्वभाक् । सकृदाख्यातनिर्घात्या गोत्रं च चरपौः सक्तु ॥ KĀR. zu P. (Bd. II, S. 462). प्राडुर्भावविनाशाभ्यां सन्नस्य युगपद्गुणैः । असर्वलिङ्गा बद्धर्थी तौ जातिं कवयो विदुः ॥ गोत्रं च चरणानि च eine andere KĀr. ebeud. जातिपरत्व KĀP. 1, 155. P. 1, 2, 52. 58. 2, 1, 63. 65. 4, 6. 3, 2, 98. 4, 1, 63. सर्वमेव स्त्रीं प्राणेषामप्रतिषिद्धं जातिमात्म्यात् Suçr. 1, 173, 4. यथाजाति मृगान् LĀTJ. 2, 7, 15. 6, 5, 25. KĀTJ. ÇR. 1, 4, 10. 14, 2, 31. यथैतानि विशिष्टानि जात्यां जात्याम् MBH. 4, 45. स्वजातिश्रेष्ठे AK. 3, 4, 10, 129. वानर° das Geschlecht der Affen PAŪKĀT. 203, 3. तृणाजातयः M. 1, 48. मृगजातयः DRAUP. 4, 16. स्वेच्छजातयः SUND. 2, 8. पश्येनं मूषिकं स्वजातितो गतम् Hit. I, 116. PAŪKĀT. 203, 3. BHĀG. P. 2, 6, 4. 4, 6, 16. वाक्यजातिविशेषाः MBH. 1, 69. स्वेच्छजात्यः (von °जाती) 6, 456. — 6) der Charakter der Gattung, die Aechtheit, die normale Beschaffenheit eines Dinges: मृच्चर्ममणिसूत्रायःकाष्ठवत्कलवासामा । अजातौ जातिकरणे विक्रेयाष्टगुणो दमः ॥ JĀGŪ. 2, 246. St.: wer bei Erde u. s. w. schlechter Waare das Ansehen von guter giebt. नावश्यायो ऽपि तत्राभूत्कुत्र एवाश्वजातयः wie viel weniger wirkliche Wolken MBH. 12, 5334. Vgl. जाप्य 4. — 7) Zurückführung von Brüchen auf einen gemeinschaftlichen Nenner COLEBR. Alg. 13. 283. — 8) falsche Verallgemeinerung (MÜLLER in Z. d. d. m. G. 6, 4): साधर्म्यविधर्म्याभ्यां प्रत्यवस्थानं जातिः NĀJĀ-S. 1, 58. a futile answer, or selfconfuting reply COLEBR. Misc. Ess. 1, 294. — 9) वाक्यजाति eine best. Darstellungsweise, Redefigur: अनेकजातिवैचित्र्यं ist eine der 35 वाग्गुणाः der Arhant H. 70. Nach dem Sch. = वर्षानीयवस्तुस्वल्पवर्णानि. — 10) eine best. Klasse von Metren TRIK. H. an. MED. COLEBR. Misc. Ess. II, 88. जातिभिः सप्तभिर्बद्धम् (रामायणम्) R. 1, 4, 6; vgl. u. कन्दम् 4. — 11) Sangweise: ततः प्रवृत्ता मुकुमारजातिः HARIV. 8460. 8464. गान्धर्वजाति 8462. — 12) Ofen TRIK. H. an. MED. — 13) N. verschiedener Pflanzen: a) Jasminum grandiflorum Lin. AK. 2, 4, 2, 53. TRIK. H. 1147. H. an. MED. जाती sowohl die Pflanze als die Blüte AK. 2, 4, 2, 19. जातीलता HARIV. 7891. पुष्पाणां प्रकारः स्मितेन रचितो न कुन्दजात्यादिभिः AMAR. 40. — b) Emblica officinalis Gaertn. (आमलकी) H. an. MED. — c) Muskatbaum; häufiger जाती Suçr. 1, 132, 20. 133, 2. 148, 8. 12. 2, 13, 13 u. s. w. जाति 177, 21. 137, 10. 433, 1. — 2, 102, 16. 114, 12. 326, 7. Muskatnuss (जातीफल) TRIK. H. an. MED. जाती VARĀH. BRH. S. 76, 13. 32. जात्याम् 80 (79), 4. — d) = काम्पिल H. an. VIÇVA im ÇKDr. — Vgl. अत्य°, एक°, द्वि°. जातिकोश oder °कोष (जाति + को°) 1) n. Muskatnuss H. 643. BHĀVAPR. im ÇKDr. जातिकोश n. AK. 2, 6, 3, 34. m. Suçr. 1, 213, 5. — 2) f. die äussere Haut der Muskatnuss RĀGĀN. im ÇKDr.

जातिधर (जातिम्, acc. von जाति, + धर) m. N. pr. eines Arztes, = Cuddhodana in einer früheren Geburt, BURN. Intr. 533. fgg.

जातिपत्रा und जाती° (जा° + पत्र) f. die äussere Haut der Muskatnuss RĀGĀN. im ÇKDr.

जातिफल (जाति + फल) n. Muskatnuss H. 643. जाती° AK. 2, 6, 2, 34. TRIK. 3, 3, 157. H. an. 2, 169. MED. t. 20. VJUTP. 135. VARĀH. BRH. S. 16, 30. 76, 33. 39. — Vgl. नुद्रजातीफल.

जातिब्राह्मण (जाति + ब्रा°) m. ein Brahmane der Geburt aber nicht den Kenntnissen nach (Gegens. वेद्ब्राह्मण) BURN. Intr. 139.

जातिधेश (जाति + धेश) m. Verlust des Ranges, der Kaste: °कर् M. 11, 67. 124.

जातिमत् (von जाति) adj. von edler Geburt, eine hohe Stellung einnehmend: केकयराज्ञ R. GORR. 2, 75, 21.

जातिमह (जाति + मह) m. Geburtsfest VJUTP. 133.

जातिमात्र (जाति + मात्र) n. die blosse Geburt; die Stellung im Leben, welche man einzig nur der Geburt zu verdanken hat: जातिमात्रेण किं कश्चिद्धन्यते पश्यते क्वचित् Hit. I, 81. जातिमात्रोपज्ञोविन् der nur von seiner Geburt lebt, sich nur auf seine Geburt berufen kann M. 8, 20. 12, 114. जातिमात्रज्ञोविन् dass. H. 835.

जातिमाला (जाति + माला) f. Blumengewinde der Klassen, Titel eines über die verschiedenen Kasten handelnden Werkes COLEBR. Misc. Ess. II, 177. fgg.

जातिवचन (जाति + व°) m. Artbegriff Ind. St. 4, 306.

जातिवैर (जाति + वैर) n. eine ordnungsgemässe, natürliche Feindschaft, deren ÇKDr. nach dem MBH. fünf Arten aufzählt: स्त्रीकृत (यथा श्रीकृष्णशिष्यपालयोः), वास्तुज्ञ (यथा कौरवपाण्डवानाम्), वाज्र (यथा द्रोणहृपदयोः), सायल (यथा मूषिकनकुलयोः) und अपराधज्ञ (यथा पूजनोब्रह्मदत्तयोः).

जातिशब्द (जाति + शब्द) m. ein Wort, welches einen Artbegriff ausdrückt: चिक्लेर्व्यक्तैर्भवेद्यत्तैर्जातिशब्दे ऽपि वाचकः H. 14.

जातिसंपन्न (जाति + सं°) adj. aus einer guten Familie stammend, zu einem edlen Geschlecht gehörig N. 13, 30. R. 3, 7, 17.

जातिसार (जाति + सार) n. Muskatnuss RĀGĀN. im ÇKDr.

जातिस्मर (जाति + स्मर) 1) adj. f. आ seines früheren Daseins sich erinnernd KĀRANAVJ. in Ind. St. 3, 281. MBH. 3, 8180. HARIV. 1209. KATHĀS. 13, 134. 18, 100. 24, 231. BHĀG. P. 9, 8, 15. Davon nom. abstr. °स्मरता f. MBH. 3, 160. °स्मरत्व n. 8107. 13, 4836. KATHĀS. 26, 60. Vgl. M. 4, 148. fg. — 2) N. pr. eines Tirtha (der eine solche Erinnerung bewirkt) MBH. 3, 8106. जातिस्मरद् 8180.

जातिस्मरण (जाति + स्म°) n. die Erinnerung des früheren Daseins MBH. 12, 6256. HARIV. 1211.

जातिहीन (जाति + हीन) adj. von niedriger Geburt, niedriger Herkunft, eine niedrige Stellung im Staate einnehmend M. 4, 141. 10, 35.

जाती und die damit zusammengesetzten Wörter s. u. जाति, जाति°.

जातीय (von जाति) adj. am Ende eines comp. (nach den Grammatikern auch ein Suffix) zu der und der Klasse, Familie, Geschlecht, Art gehörig P. 5, 4, 9. 3, 69. 6, 3, 35. 42. 46. VOP. 7, 73. 6, 10. 34. 98. ब्राह्मण°, कत्रिय° P. 5, 4, 9, Sch. अनुचर° zu der Familie — gehörig KĀTJ. ÇR. 20,